



Adrie Meijer

BASISCURSUS ZWEEDS

Deel 1



uitgeverij
coutinho

VOORWOORD

Het voor U liggende boek *Basiscursus Zweeds*, deel 1 is het eerste deel van een cursus die verder nog bevat:

- Uitgesproken Zweeds, bevattende een uitgebreid hoofdstuk over de uitspraak, uitspraakoefeningen en de antwoorden van de oefeningen van deel 1 en 2. Bij dit deel hoort ook geluidsmateriaal met uitspraakoefeningen en de Zweedse teksten van deel 1. Deze zijn in dit boek aangegeven met het symbool .
- Basiscursus Zweeds, deel 2.
- Basiswoordenlijst Zweeds, Z/N-N/Z.
- Basisgrammatica Zweeds.

Een cursus Zweeds die specifiek gericht is op Nederlandstaligen en die gebruikt kan worden om zich de grondbeginselen van de Zweedse taal eigen te maken óf door zelfstudie óf onder leiding van een docent, was tot nu toe niet beschikbaar. Deze nieuwe *Basiscursus Zweeds voor Nederlandstaligen* wil in de behoefte hieraan voorzien.

Cursussen Zweeds, die overal in het land op volksuniversiteiten en soortgelijke instellingen gegeven worden, bestrijken in de regel twee cursusjaren, één jaar voor beginners en één jaar voor gevorderden. Tijdens het schrijven van de *Basiscursus Zweeds voor Nederlandstaligen* is hiervan uitgegaan. Het deel *Basiscursus Zweeds, deel 1* is geschikt om in het eerste jaar gebruikt te worden, het deel *Basiscursus Zweeds, deel 2* kan gebruikt worden in de loop van het tweede jaar en eventuele vervolgcursussen.

Dit eerste deel begint met een informatief stuk over de Zweedse taal, gevolgd door een beknopte behandeling van de uitspraak van het Zweeds. (De uitspraak van het Zweeds wordt uitvoerig beschreven in het deel *Uitgesproken Zweeds*.)

De twaalf lessen die het hoofdbestanddeel vormen van dit eerste deel bestaan elk uit:

- 1 Een dialoog (**T 1**) en twee teksten (**T 2**) en (**T 3**). In de dialogen worden alledaagse onderwerpen behandeld, zoals klok kijken, boodschappen doen, reizen per trein en bus, uitgaan e.d. De twee teksten sluiten aan op de in de dialoog behandelde onderwerpen; indien de grammaticale kennis en de geleerde woordenschat dat toelaten, wordt in de teksten tevens meer algemene informatie gegeven over Zweden.
Aan de hand van dialogen en teksten worden zowel de woordenschat als

de kennis van de grammatica uitbreid. De dialogen en teksten worden daarom in elke volgende les moeilijker.

- 2 Een woordenlijst, waarin alle nieuwe woorden van zowel de dialoog als de twee teksten van die les staan. Deze woordenlijst staat meteen achter de dialoog **(T 1)**.

Achter de Zweedse woorden in de woordenlijsten wordt, in die gevallen waar de duidelijkheid dit vereist, de woordsoort vermeld met behulp van de volgende afkortingen:

bijv.nw. bijvoeglijk naamwoord
bijw. bijwoord
bt.vnw. betrekkelijk voornaamwoord
bz.vnw. bezittelijk voornaamwoord
enk. enkelvoud
mv. meervoud
p.vnw. persoonlijk voornaamwoord
voegw. voegwoord
voorz. voorzetsel
vraagw. vraagwoord

- 3 Een idioom **(IDIOOM)**. Hierin worden – aansluitend op de nieuwe woorden in de woordenlijst – uitdrukkingen, zegswijzen e.d. en vaste combinaties van voorzetsels met bijvoeglijke naamwoorden, zelfstandige naamwoorden en werkwoorden en hun betekenis gegeven.
Het Zweeds kent een aantal woorden die, vooral in de spreektaal, anders (vaak verkort) worden uitgesproken dan men op grond van de uitspraakregels zou verwachten. In een aantal lessen staat achter het idioom onder de kop **(UITSPRAAK)** deze afwijkende uitspraak vermeld.
- 4 Een behandeling van de grammatica **(G)**. De grammatica die aan de orde komt in de dialoog en de twee teksten, wordt onder het kopje **(G)** onder de desbetreffende dialoog en teksten behandeld. Hierin wordt zo eenvoudig mogelijk alleen die grammatica behandeld die voor een goed begrip van de dialoog en teksten noodzakelijk is.
- 5 Oefeningen **(OEFENING 1-5)**. Aan het eind van elke les staan vijf oefeningen. Tussen haakjes staat vermeld, of de oefeningen betrekking hebben op de stof in de dialoog **(T 1)**, in de eerste tekst **(T 2)** of in de tweede tekst **(T 3)**. De antwoorden van deze oefeningen staan afgedrukt in het boekje *Uitgesproken Zweeds*.
- 6 Uitspraakoefening **(UITSPRAAKOEFENING)**. Achter de oefeningen staat een uitspraakoefening, die een aantal Zweedse zinnen bevat. Door deze hardop na te zeggen kan men de melodie van Zweedse zinnen oefenen, namelijk kort-lang/klinker-medeklinker, klemtoon en accent.
- 7 Conversatieoefening **(CONVERSATIE)**. Aan het eind van elke les staat een conversatieoefening. Bij vreemde-taalonderwijs is het van het grootste belang de cursisten zo snel mogelijk in die vreemde, nieuwe taal te laten converseren. De bedoeling van de gerichte vragen in deze oefening is de

cursisten gespreksstof aan te dragen en hen zo te stimuleren met elkaar en/of met de docent in het Zweeds te converseren, waarbij tevens de geleerde woordenschat en de grammatica van de les in praktijk gebracht kunnen worden.

Achterin is een lijst van de werkwoordsvormen van onregelmatige werkwoorden opgenomen.

Lycka till!

Mijn dank gaat uit naar Angelica Trap-Sundin, die mij behulpzaam is geweest bij het opstellen van de Zweedse dialogen en teksten en die de tekst van dit boek menig keer kritisch met mij heeft doorgenomen. Ten slotte gaat mijn dank uit naar mevr. prof. dr. Amy van Marken (†) voor haar zinvolle commentaar.

Adrie Meijer
augustus 1991

Aan de 2e druk is inhoudelijk niets veranderd. Wel zijn enkele ingeslopen foutjes verbeterd; tevens zijn, waar nodig, enkele aanpassingen doorgevoerd in de lopende tekst. Het is vooral tijdens het gebruik in de praktijk geweest, in dialoog met mijn cursisten, dat het idee om hier en daar wat wijzigingen aan te brengen is geboren. Ik dank mijn cursisten voor deze actieve betrokkenheid en ik hoop met deze tweede versie de leerstof in dit boek nog toegankelijker te hebben gemaakt.

Adrie Meijer
mei 1999

In deze nieuwe oplage zijn in de inleiding de meest recente cijfers opgenomen over het aantal Samen in Noorwegen, Zweden en Finland.

Adrie Meijer
december 2007

In deze nieuwe oplage zijn wat typografische onvolkomenheden rechtgezet. Ook is het schema over nationaliteitswoorden in les 1 overzichtelijker gemaakt en is de informatie in les 5 over geld aangepast aan de huidige ontwikkelingen op dit gebied.

Adrie Meijer
mei 2011



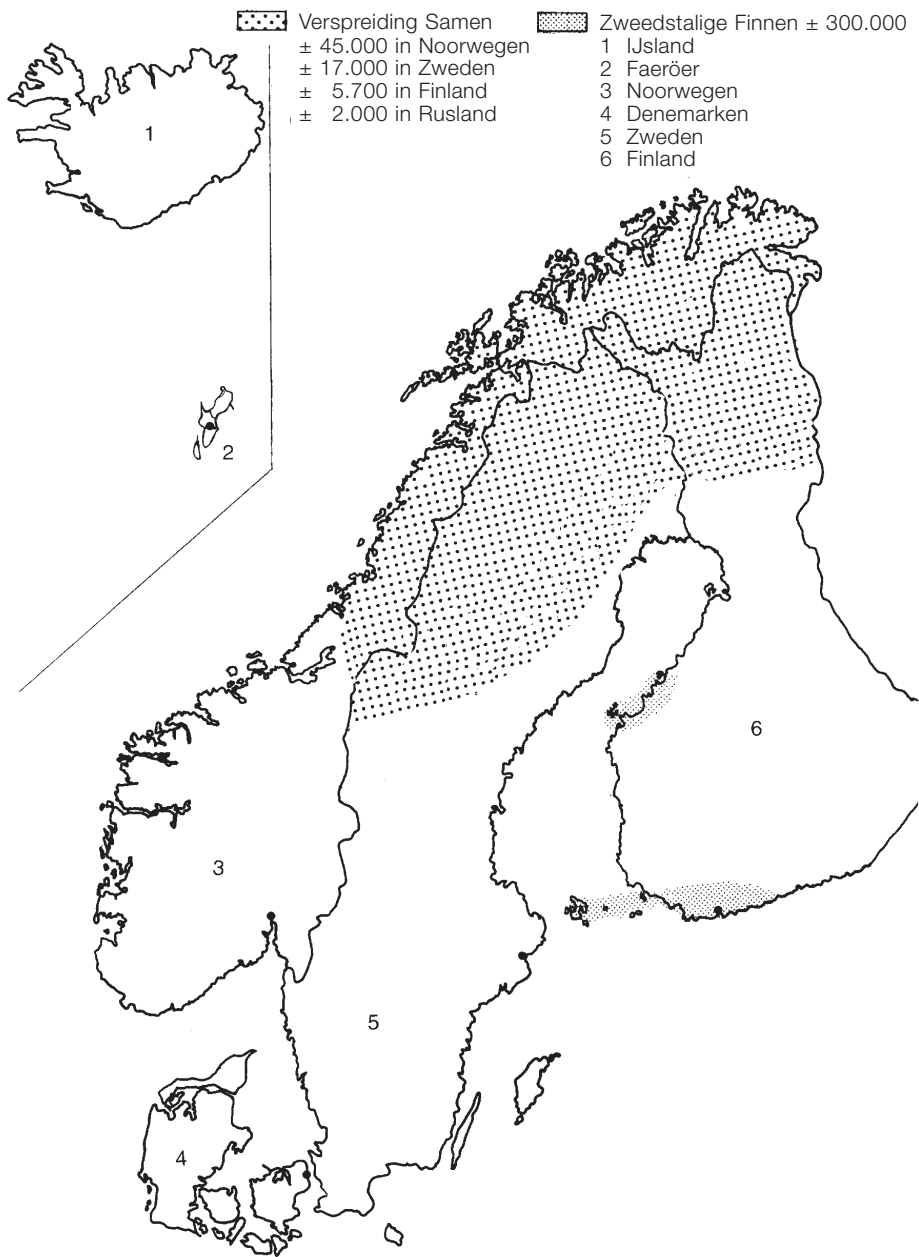
'Klockstapel', Kiruna kyrka, Lappland

INHOUD

Inleiding	13
Uitspraak	15
Eerste les/första lektionen	21
– Het werkwoord; onvoltooid tegenwoordige tijd	22
– Persoonlijke voornaamwoorden, onderwerpsvorm	24
– De s -uitgang bij zelfstandig naamwoord en eigennamen	24
– Båda/både	25
– Nationaliteitswoorden	25
– De voegwoorden och/men/för	26
– Volgorde onderwerp en persoonsvorm van het werkwoord in de zin	26
Tweede les/andra lektionen	29
– Het onbepaald lidwoord en het zelfstandig naamwoord	30
– Geslacht van samengestelde zelfstandige naamwoorden	31
– Het bepaald lidwoord enkelvoud	31
– Wegvallen van -e- van het bepaald lidwoord enkelvoud -en	32
– Zelfstandige naamwoorden op -m/-n	32
– Het woordje det als voorlopig onderwerp	32
– Het persoonlijk voornaamwoord den/det	33
– Het voorvoegsel -o	33
Derde les/tredje lektionen	36
– Onbepaald voornaamwoord någon/något/några	38
– Vraagzinnen met att ha/att vara	38
– Det finns, det in de betekenis van ‘er’	38
– De combinaties det här/det där	39
– Meervoud zelfstandige naamwoorden	39
– Hoofdtelwoorden tot 999	40
– Voorzetsels van plaats	42

Vierde les/fjärde lektionen	45
– Het hulpwerkwoord att skola	46
– De combinatie för att	47
– Het betrekkelijk voornaamwoord som	48
– Hoofdtelwoorden vanaf 1000	48
– Het voorzetsel av	49
– Het gebruik van bland en mellan	49
– Bepaald lidwoord meervoud van en -woorden	50
 Vijfde les/femte lektionen	 53
– Bepaald lidwoord meervoud van ett -woorden	55
– Geld	56
– Bijvoeglijk naamwoord onbepaalde vorm	57
– Het woord där ; betrekkelijk voornaamwoord en bijwoord	58
– Wegvallen van e bij sommige ett -woorden in de bepaalde vorm	59
– De combinatie van twee hoofdwerkwoorden	59
– Het onbepaald voornaamwoord annan/annat/andra	59
– Het gebruik van inte.....utan	59
 Zesde les/sjätte lektionen	 62
– Klokkijken	64
– Bijwoorden van plaats	64
– Werkwoorden van groep B en D met een stam op -r	65
– Gebruik van standaardzinnetje Ja/Nej, det gör jag/inte	65
– Persoonlijke voornaamwoorden, voorwerpsvorm	65
– Woordvolgorde in standaardhoofdzinnen	65
– Combinatie bijwoord en voorzetsel	66
– Wederkerend persoonlijk voornaamwoord sig	67
– Ett -woorden op -eum	67
– Onregelmatige bijvoeglijke naamwoorden	68
– Betrekkelijk voornaamwoord som met een voorzetsel	68
 Zevende les/sjunde lektionen	 72
– Onverbuigbare bijvoeglijke naamwoorden	74
– Bezittelijke voornaamwoorden	74
– Bepaalde vorm bijvoeglijk naamwoord	76
– Het bijvoeglijk naamwoord liten	76
– Gebruik bezittelijk voornaamwoord sin	77
 Achtste les/åttonde lektionen	 81
– Het vragend voornaamwoord vilken	83
– Het aanwijzend voornaamwoord sådan	83
– Uitroepzinnen met vilken en sådan	83
– Het aanwijzend voornaamwoord den här/där	84
– Onvoltooid verleden tijd	85

– De aanwijzende voornaamwoorden samma en nästa	86
– Het gebruik van inte heller en inte alls	86
Negende les/nionde lektionen	89
– De vragende voornaamwoorden vem/vilka/vems/vilkas	91
– Het onbepaald voornaamwoord ingen	92
– Namen van de weekdays en de maanden	92
– Rangtelwoorden 1-999	93
– Bepaalde vorm bijvoeglijk naamwoord in aanspreekformules	93
– De modale hulpwerkwoorden	94
– Antwoorzinnen met hulpwerkwoorden	95
Tiende les/tionde lektionen	99
– Directe/indirecte vraag	100
– Gebiedende wijs	101
– Windstreken	102
– Vergrotende en overtreffende trap van het bijvoeglijk naamwoord	102
– Aanwijzend voornaamwoord denna/detta/dessa	103
– Het gebruik van jaartallen	103
– Bepaalde vorm van het bijvoeglijk naamwoord/onbepaalde vorm van het zelfstandig naamwoord	106
Elfde les/elfte lektionen	109
– Het gebruik van het woord jo	111
– Gebruik van de onvoltooid verleden tijd in zinnen met een tijdsbepaling	111
– Tijdsbepalingen met de dagen van de week	111
– Bijwoorden, afgeleid van bijvoeglijke naamwoorden	112
– Voltooid deelwoord	112
– Gebruik van de voltooid tegenwoordige tijd in zinnen met een tijdsbepaling	113
– Het achtervoegsel -ifrån	114
– Het gebruik van sist/senast	115
Twaalfde les/tolftle lektionen	117
– De plaats van bijwoorden in hoofd- en bijzin	119
– Het woord egen	120
– De combinatie bijvoeglijk naamwoord + voorzetsel + bijzin	120
– De onbepaalde voornaamwoorden var en varje	121
– Het gebruik van ingen/inte...någon	122
– Tijdsbepalingen met de namen van de jaargetijden	123
Bijlage: Stamtijden van onregelmatige werkwoorden (groep D)	127
Index	129



INLEIDING

Het Zweeds, dat met de talen Deens, Faeröers, IJslands en Noors de Scandinavische tak binnen de Germaanse taalfamilie vormt, is als zelfstandige taal nog geen 1000 jaar oud. In de landen Denemarken, IJsland, Noorwegen en Zweden werd tot ongeveer 1000 na Chr. één taal gesproken, het zogenaamde Oudnoords. Uit deze taal hebben zich in de daarop volgende eeuwen de afzonderlijke Scandinavische talen ontwikkeld.

De eerste in het Oudzweeds geschreven teksten die bewaard zijn gebleven stammen uit de tweede helft van de 13e eeuw.

De Scandinavische talen vertonen, grammaticaal gezien, grote overeenkomsten, zoals het verschijnsel, dat het bepaalde lidwoord aan het zelfstandig naamwoord wordt gehecht en de lijdende vorm van het werkwoord op **-s**. Een overeenkomst tussen het Zweeds, Noors en Deens is ook, dat de meervoudsvorm en een aparte vorm voor tweede en derde persoon van het werkwoord al jaren geleden zijn verdwenen.

Noren, Denen en Zweden kunnen elkaar in het algemeen zonder al te grote problemen verstaan, hoewel men de verschillen tussen deze drie talen, vooral wat betreft de uitspraak, niet mag onderschatten. Het IJslands neemt echter, samen met het Faeröers, een aparte plaats in binnen de Scandinavische taalfamilie, aangezien deze beide talen door hun eigen ontwikkeling – deze twee talen hebben een archaïsch karakter en tonen nog grote overeenkomsten met het oorspronkelijke Oudnoords – veel verder weg zijn komen te staan van het Zweeds, het Deens en het Noors. Het IJslands en het Faeröers kennen bij voorbeeld nog vier naamvallen voor het zelfstandig naamwoord enkelvoud en meervoud en een volledige verbuiging van de werkwoordsvormen, zowel in enkelvoud als meervoud.

De Zweedse taal, de officiële benaming is '**rikssvenska**', wordt niet alleen in Zweden gesproken, maar ook in de westelijke kuststrook van Finland, een gevolg van het feit dat Finland lange tijd een onderdeel is geweest van het Zweedse rijk. Finland is officieel nog steeds tweetalig en er bestaat een rijke '**finlandssvensk**' literatuur!

De Lappen (**samerna**), een van de oudste bevolkingsgroepen in Scandinavië, bewonen een gebied, dat zich uitstrekt van Noord-Scandinavië tot in Noord-Rusland (zie kaartje). In Zweden vormen zij een minderheid; een klein deel van hen leeft nog van de rendierenhouderij. De taal die zij spreken is het

Laps (**samiska**) en is verwant aan het Fins. Het Laps vormt samen met het Fins en het Ests een aparte taalfamilie.

In de loop der eeuwen is de woordenschat van de Zweedse taal uitgebreid met vele buitenlandse woorden, niet alleen uit talen zoals het Frans, Duits en Engels, maar ook uit het Fins. Vaak werd de spelling van deze nieuwe woorden aan het Zweeds aangepast en ook tegenwoordig wordt de spelling van nieuwe leenwoorden dikwijls verzeedst.

In Zweden worden veel dialecten gesproken. In de dialecten die in de zuidelijke en de zuidwestelijke grensgebieden met Denemarken en Noorwegen gesproken worden vindt men nog invloeden van het Deens en het Noors terug.

Voor Nederlandstaligen valt bij een eerste aanblik van het Zweeds de overeenkomst in woordenschat tussen het Nederlands en het Zweeds op. Als men een Zweedse krant openslaat, herkent men wellicht al gauw een aantal woorden, hoewel zij vaak wel een andere spelling hebben.

De beginnende cursist zal echter bij het leren spreken van de Zweedse taal geconfronteerd worden met enkele, voor het Zweeds typische verschijnselen, zoals het kwantitatieve verschil tussen korte en lange klinkers en medeklinkers en het feit dat veel Zweedse woorden niet één, maar twee accenten hebben.

Ook in de grammatica bestaan er wezenlijke verschillen tussen beide talen, waarvan de bekendste het gebruik van het bepaald lidwoord is, dat in het Zweeds aan het zelfstandig naamwoord wordt gehecht. Het is even wennen wanneer korte zelfstandige naamwoorden, zoals bijvoorbeeld het zelfstandige naamwoord **ö** 'eiland', door meervoudsuitgang en aangehecht bepaald lidwoord, in de bepaalde vorm meervoud **öarna** wordt.

Degenen die de eerste stappen hebben gezet zullen merken dat er qua grammatica ook vele overeenkomsten bestaan tussen het Nederlands en het Zweeds. U zult deze overeenkomsten in deze cursus Zweeds voor Nederlandstaligen spoedig tegenkomen!

UITSPRAAK

1 *Het Zweedse alfabet*

Het Zweedse alfabet kent 9 klinkers (**vokaler**) en 20 medeklinkers (**konsonanter**). De medeklinkers **q**, **w** en **z** komen tegenwoordig slechts voor in eigennamen en in enkele leenwoorden.

1	a [à]	g [gee]	m [èm]	s [ès]	y [y]
	b [bee]	h [hoo]	n [èn]	t [tee]	z [sèta]
	c [see]	i [ie]	o [oe]	u [uu]	å [oo]
	d [dee]	j [jie]	p [pee]	v [wee]	ä [è]
	e [ee]	k [koo]	q [kuu]	w [dubølwee]	ö [eu]
	f [èf]	l [èl]	r [èr]	x [èks]	

2 *Lengte van klinkers en medeklinkers*

Alle Zweedse klinkers en medeklinkers kunnen zowel lang als kort zijn. Lange klinkers/medeklinkers worden langer aangehouden dan korte; zij komen alleen voor in beklemtoonde lettergrepen.

In een beklemtoonde lettergreep is óf de klinker lang óf de medeklinker lang.

Een klinker is lang [:], als hij:

- 1 eindklinker is in een éénlettergrepig woord

ö [eu:] 'eiland'

- 2 gevolgd wordt door één medeklinker

träd [trè:d] 'boom'

Een klinker is kort, als hij gevolgd wordt door twee of meer medeklinkers.

buss [bus:] 'bus'

hålft [hèl:ft] 'helft'

3 *De klinkers*

Met een accent grave op een klinker in de fonetische transcriptie wordt aangegeven, dat de betreffende klinker uitgesproken wordt als een Nederlandse korte klinker.

- a** Lang: wordt uitgesproken als in Engels *far*:

hat [hà:t] 'haat'

Kort: wordt uitgesproken als in Nederlands *lat*:

hatt [hà:t] 'hoed'

In onbeklemtoonde eindlettergrepen wordt hij meer open uitgesproken:

tala [tà:la] 'spreken'

- e** Lang: wordt uitgesproken als in Nederlands *breed*:

be [bee:] 'verzoeken'

Kort: wordt uitgesproken als in Nederlands *weg*:

bett [bèt:] 'verzocht'

In voor- en achtervoegsels als in Nederlands *bezoek*:

besök [bəseu:k] 'bezoek'

- i** Lang: wordt uitgesproken als in Nederlands *bier*:

bil [bie:l] 'auto'

Kort: wordt uitgesproken als in Nederlands *biet*:

mitt [miet:] 'midden'

- o** [oe] Lang: wordt uitgesproken als in Nederlands *boer*:

bo [boe:] 'wonen'

Kort: wordt uitgesproken als in Nederlands *zoet*:

bott [boet:] 'gewoond'

- o** [o] Lang: wordt uitgesproken als in Nederlands *zoon*:

son [soo:n] 'zoon'

Kort: wordt uitgesproken als in Nederlands *rot*:

gott [gòt:] 'lekker'

N.B. Er zijn geen regels te geven voor wanneer **o** wordt uitgesproken als *oo-klank* en wanneer **o** wordt uitgesproken als *oe-klank*.

- u** Lang: wordt uitgesproken als in Nederlands *duwen*:

ful [fuu:l] 'lelijk'

Kort: wordt uitgesproken als in Nederlands *dubbel*:

full [ful:] 'vol'

- y** De **y** is een klank die in het Nederlands niet bestaat. Hij ligt, zowel lang als kort, tussen Nederlands *ie* en *uu* in:

by [by:] 'dorp'

nytt [nyt:] 'nieuw'

- å** Lang: wordt uitgesproken als in Nederlands *zoon*:

gå [goo:] 'lopen'

Kort: wordt uitgesproken als in Nederlands *rot*:

gått [gòt:] 'gelopen'

- ä** Lang: wordt uitgesproken als in Nederlands *erg*, maar langer aan-gehouden:

trääd [trè:d] 'boom'

Kort: wordt uitgesproken als in Nederlands *weg*:

häst [hès:t] 'paard'

ö Lang: wordt uitgesproken als in Nederlands *beuk*:

ö [eu:] 'eiland'

Kort: wordt uitgesproken als in Nederlands *put*:

höst [hùs:t] 'herfst'

Lange **ä** vóór **r** wordt uitgesproken als *ai* in Nederlands *elitair*, maar langer aangehouden:

är [è:r] 'is'

Lange **ö** vóór **r** wordt uitgesproken als in Frans *beurre*, maar langer aangehouden:

höra [heu:ra] 'horen'

Korte **ö** vóór **r** wordt uitgesproken als in Engels *girl*, maar korter aangehouden.

dörr [dù:r] 'deur'

Het Zweeds maakt onderscheid tussen twee groepen van klinkers, nl.:

- 1 De harde klinkers: **a**, **o**, **u** en **å**. Deze klinkers worden meer achter in de mond uitgesproken.
- 2 De zachte klinkers: **e**, **i**, **y**, **ä** en **ö**. Deze klinkers worden meer vóór in de mond uitgesproken.

Dit onderscheid is van belang voor de uitspraak van een aantal medeklinkers.

4 De medeklinkers

Stemhebbende medeklinkers blijven stemhebbend, óók als zij aan het eind van een woord staan.

- b** Wordt uitgesproken als Nederlands *b*. De **b** blijft altijd stemhebbend, behalve aan het eind van een woord vóór **t**; dan wordt hij uitgesproken als Nederlands *p*:

be [bee:] 'verzoeken'

snabbt [snàp:t] 'snel'

- c** Wordt uitgesproken als Nederlands *s*, als hij vóór een zachte klinker staat:

cykla [syk:la] 'fietsen'

Wordt uitgesproken als Nederlands *k*, als hij vóór een harde klinker staat:

campa [kàm:pa] 'kamperen'

- d** Wordt uitgesproken als Nederlands *d*. De **d** blijft altijd stemhebbend, behalve als hij gevolgd wordt door **s**. Dan wordt hij uitgesproken als Nederlands *t*:

del [dee:l] 'deel'
stadshus [stàt:shuu:s] 'stadhuis'

f Wordt uitgesproken als Nederlands *f*, maar iets scherper:
fat [fà:t] 'schotel'

g Wordt uitgesproken als Nederlands *j*, als hij vóór een zachte klinker staat [behalve in onbeklemtoonde eindlettergrepen] of aan het eind van een woord na **r** of **l**:

gift [jief:t] 'getrouwd'

berg [bèr:j] 'berg'

helg [hèl:j] 'feestdag'

Aan het eind van een woord vóór **t** wordt hij stemloos uitgesproken als Nederlands *k*:

lâgt [loo:kt] 'laag'

In de overige gevallen wordt hij uitgesproken als een zachte (stemhebbende) *k* zoals in Frans *gauche*:

gata [gà:ta] 'straat'

egen [ee:gən] 'eigen'

h Wordt uitgesproken als Nederlands *h*:
han [hàn:] 'hij'

j Wordt uitgesproken als Nederlands *j*:
ju [juu:] 'immers'

k Als hij vóór een zachte klinker staat [behalve in onbeklemtoonde eindlettergrepen] wordt deze medeklinker uitgesproken als *sj* zoals in 'sjouwen'. Deze klank wordt 'tje-klank' genoemd en wordt weergegeven met [ç]:

kōk [çeu:k] 'keuken'

Wordt in de overige gevallen uitgesproken als Nederlands *k*. Een dubbele **k** wordt altijd geschreven als **ck**:

klocka [klòk:a] 'klok'

tråkig [troo:kieg] 'vervelend'

l Wordt uitgesproken als een dunne *l* zoals in Frans *le*:
lätt [lèt:] 'gemakkelijk'

m Wordt uitgesproken als Nederlands *m*:
mat [mà:t] 'voedsel'

n Wordt uitgesproken als Nederlands *n*:
nu [nuu:] 'nu'

- p** Wordt uitgesproken als Nederlands *p*:
plocka [plòk:a] 'plukken'
- q** Wordt uitgesproken als Nederlands *q*. Komt alléén voor in eigennamen:
Qvist [kwies:t]
- r** Wordt uitgesproken als Nederlands *r*, meestal vóór in de mond:
bror [broe:r] 'broer'
- s** Wordt uitgesproken als scherpe Nederlands *s*:
sen [see:n] 'laat'
- t** Wordt uitgesproken als Nederlands *t*:
tre [tree:] 'drie'
- v** Wordt uitgesproken als Nederlands *w*:
veta [wee:ta] 'weten'
- w** Zie **v**. Komt alleen nog voor in eigennamen:
Willy [wiel:y]
- x** Wordt uitgesproken als Nederlands *x*:
sex [sèk:s] 'zes'
- z** Wordt uitgesproken als scherpe Nederlands *s*:
zon [soe:n] 'zône'

De medeklinkers **k**, **p** en **t** vóór een klinker worden geaspireerd uitgesproken (d.w.z. gevolgd door een korte h-klank):

ko [k^hoe:] 'koe'
post [p^hòs:t] 'post'
te [t^hee:] 'thee'

De medeklinkercombinatie **-ng** [ŋ] wordt uitgesproken als in Nederlands *ring*:
ringa [rieŋ:a] 'bellen'

De medeklinkercombinatie **-gn** [ɲ] wordt uitgesproken als *-ng* als in Nederlands *ring*, gevolgd door *n*:
regn [rèŋ:n] 'regen'

De medeklinkercombinatie **-nk** [ŋk] wordt uitgesproken als in Nederlands *bank*:
hink [hieŋ:k] 'emmer'

Als **-r** gevolgd wordt door **d, l, n, s** of **t** smelt deze samen met de desbetreffende medeklinker; de **r**-klank blijft echter altijd – hoewel minder duidelijk – hoorbaar:

-rd	: hård [hoo:(rd)]	‘hard’
-rl	: farlig [fà:(rl)ieg]	‘gevaarlijk’
-rn	: barn [bà:(rn)]	‘kind’
-rs	: person [pe(rs)oe:n]	‘persoon’
-rt	: fort [foe(rt):]	‘snel’

Naast de enkele **j** en de **g** vóór zachte klinkers kent het Zweeds vier medeklinkercombinaties die ook als [j] worden uitgesproken:

dj	: djup [juu:p]	‘diep’
gj	: gjort [joe(rt):]	‘gedaan’
hj	: hjälp [jèl:p]	‘hulp’
lj	: ljus [juu:s]	‘licht’

Naast de **k** vóór zachte klinkers kent het Zweeds een drietal medeklinkercombinaties die ook als [ç] worden uitgesproken:

tj	: tjugo [çuu:goe]	‘twintig’
kj	: kjol [çoe:l]	‘rok’
ch	: check [çèk:]	‘cheque’ (zie ook hieronder de ‘sje-klank’)

De ‘sje-klank’, weergegeven door [ʃ], is een van de moeilijkste klanken in het Zweeds. Hij klinkt ongeveer als in Nederlands *meisje*. De volgende medeklinkercombinaties worden als [ʃ] uitgesproken:

sj	: sju [ʃuu:]	‘zeven’
stj	: stjärna [ʃè:(rn)a]	‘ster’
skj	: skjorta [ʃoe(rt):a]	‘overhemd’
sk	: vóór zachte klinkers: skina [ʃie:na]	‘schijnen’
sch	: schema [ʃee:ma]	‘schema’
ch	: chef [ʃee:f]	‘chef’

Als [ʃ] worden ook uitgesproken:

-ti- en **-si-** in de combinaties **-tion/-sion**:

station	[staʃoe:n]	‘station’
diskussion	[dieskuuʃoe:n]	‘discussie’

g en **j** in Franse leenwoorden:

ingenjör	[inʃənjeu:r]	‘ingenieur’
journalist	[ʃoe(rn)alies:t]	‘journalist’

In het deel *Uitgesproken Zweeds* wordt de uitspraak van het Zweeds uitgebreider behandeld. In dat deel wordt tevens het voor het Zweeds zo typische verschijnsel van het gravis accent behandeld. Bovendien bevat het vele uitspraakoefeningen.

EERSTE LES / FÖRSTA LEKTIONEN

- Het werkwoord; onvoltooid tegenwoordige tijd
- Persoonlijke voornaamwoorden, onderwerpsvorm
- De **s**-uitgang bij zelfstandig naamwoord en eigennamen; **båda/både**
- Nationaliteitswoorden
- De voegwoorden **och/men/för**
- Volgorde onderwerp en persoonsvorm van het werkwoord in de zin

7 T 1

Rolf : Hej! Jag heter Rolf Bergström. Vad heter du?

Ulla : Jag heter Ulla Nyborg.

Rolf : Jaha...jag bor i Uppsala. Var bor du?

Ulla : Jag bor i Sundbyberg. Arbetar du?

Rolf : Nej, jag arbetar inte. Jag är student. Jag studerar medicin i Uppsala.

Och vad studerar du?

Ulla : Jag studerar inte. Jag arbetar i Stockholm. Jag är sjuksköterska.

att arbeta (A)	werken
att bo (C)	wonen
att bygga (B)	bouwen
att förstå (D)	begrijpen
att heta (D)	heten
att likna (A)	lijken op
att studera (A)	studeren
att tala (A)	spreken
att vara-är (D)	zijn
båda	beide(n)
både...och	zowel...als
de (p.vnw.mv.)	zij
du	jij
far, fäder	vader
Finland	Finland
finska	Finse taal
från	van, uit
för (voegw.)	want
föräldrar	ouders
gift	getrouwd

han	hij
hej	hallo, hoi;
	dag
hemmafru-ar	huisvrouw
hon (p.vnw.enk.)	zij
hus (ett)	huis
i	in
ingenjör-er	ingenieur
inte	niet
ja	ja
jag	ik
jaha	juist ja
kontor (ett)	kantoor
kontorist-er	kantoorbediende
med	met
medicin	geneeskunde
men (voegw.)	maar
mor, mödrar	moeder
murare	metselaar
mycket (bijw.)	veel, erg

nej	nee	student-er	student
Norge	Noorwegen	svenska, svens-	Zweedse;
norrman, norr-	Noor	kor	Zweedse taal
män		Sverige	Zweden
norska, norskor	Noorse; Noorse taal	vad (vraagw.)	wat
och	en	var (vraagw.)	waar
också	ook	varandra	elkaar
på	op	ändå	toch
sjuksköterska,	verpleegster		
sjuksköterskor			

N.B. Het zelfstandig naamwoord wordt behandeld in les 2 en 3. Ter wille van de volledigheid worden al vanaf les 1 alle noodzakelijke geslachtsaanduidingen en meervoudsuitgangen achter het zelfstandig naamwoord in de woordenlijst vermeld.

Idioom

Hej	(bij aankomst) Hallo, hoi (bij vertrek) Dag
Vad heter du?	Hoe heet jij?
Jaha	Juist ja (verbindingswoordje tijdens een gesprek)
Jag är från...	Ik kom uit (= ben geboren in)...
Jag arbetar på kontor	Ik werk op kantoor
Jag är student/ingenjör...	Ik ben (een) student/ingenieur...
Jag är gift med Eva	Ik ben getrouwd met Eva

Uitspraak

de	uitspraak: naast [dee] vaak ook [dòm].
jag	uitspraak: naast [jàg] vaak ook [jà].
med	uitspraak: naast [meed] vaak ook [mee].
mycket	uitspraak: naast [mykət] vaak ook [mykə].
och	uitspraak: naast [òk] vaak ook [ò].
vad	uitspraak: naast [våd] vaak ook [và].

G 1.1

Het werkwoord

De onbepaalde wijs van het werkwoord eindigt altijd op een klinker.

Gewoonlijk wordt de onbepaalde wijs aangegeven door er het woordje **att** 'te' vóór te plaatsen.

att arbeta '(te) werken', vgl. Engels *to work*

att bo '(te) wonen'

Het Zweeds kent drie groepen regelmatige werkwoorden, in dit boek groep A, B en C genoemd. De onvoltooid tegenwoordige tijd, de onvoltooid verleden tijd en het voltooid deelwoord (de zgn. stamtijden) van deze werkwoorden kunnen volgens bepaalde eenvoudige regels gevormd worden. Het Zweeds kent tevens een groep onregelmatige werkwoorden, in dit boek groep D genoemd. De tegenwoordige tijd van de werkwoorden van deze groep D is meestal nog volgens bepaalde regels te vormen; de onvoltooid verleden tijd en het voltooid deelwoord echter zijn onregelmatig. In de woordenlijst bij de lessen staat bij alle werkwoorden achter de onbepaalde wijs de letter van de groep, waartoe zij behoren.

G 1.2

De onvoltooid tegenwoordige tijd

Hét kenmerk van de onvoltooid tegenwoordige tijd van Zweedse werkwoorden is de slotmedeklinker **-r**.

De onvoltooid tegenwoordige tijd van werkwoorden van groep A en C wordt gevormd door **-r** achter de stam (= de onbepaalde wijs) te zetten. Ongeveer de helft van alle meerlettergrepige werkwoorden waarvan de onbepaalde wijs uitgaat op **-a** behoort tot groep A.

att arbeta (stam: **arbeta**) 'werken'

jag arbetar 'ik werk'

Groep C heeft een aantal éénlettergrepige werkwoorden, waarvan de onbepaalde wijs altijd uitgaat op een andere klinker dan **-a**.

att bo (stam: **bo**) 'wonen'

jag bor 'ik woon'

De onvoltooid tegenwoordige tijd van werkwoorden van groep B wordt gevormd door **-er** achter de stam (= de onbepaalde wijs minus **-a**) te zetten. Groep B bevat een aantal meerlettergrepige werkwoorden, waarvan de onbepaalde wijs uitgaat op **-a**.

att bygga (stam: **bygg**) 'bouwen'

jag bygger 'ik bouw'

In groep D vinden wij zowel werkwoorden die eindigen op **-a** als werkwoorden die eindigen op een andere klinker dan **-a**.

De onvoltooid tegenwoordige tijd van de werkwoorden van groep D die eindigen op **-a** wordt gevormd door **-er** achter de stam (= onbepaalde wijs minus **-a**) te zetten (zie groep B).

att heta (stam: **het**) 'heten'

jag heter 'ik heet'

De onvoltooid tegenwoordige tijd van de werkwoorden van groep D die eindigen op een andere klinker dan **-a** wordt gevormd door **-r** achter de stam (= onbepaalde wijs) te zetten (zie groep C).

att förstå (stam: **förstå**) 'begrijpen'

jag förstår 'ik begrijp'

Als de onvoltooid tegenwoordige tijd van werkwoorden van groep D onregelmatig is, wordt deze vorm in de woordenlijst apart vermeld.

att vara-är 'zijn'

Är is de onregelmatige onvoltooid tegenwoordige tijd van het werkwoord **att vara**.

G 1.3

De onderwerpsvorm van de persoonlijke voornaamwoorden

	enkelvoud	meervoud
1e pers.	jag (ik)	vi (wij)
2e pers.	du (jij)	ni (jullie, U)
3e pers.	han (hij) hon (zij)	de (zij)

G 1.4

De persoonsvorm van het werkwoord

In de persoonsvorm van het werkwoord wordt geen onderscheid gemaakt tussen 1e, 2e, 3e persoon en enkelvoud/meervoud. Dus:

Jag/Du/Han är Ik ben/Jij bent/Hij is

Vi/Ni/De är Wij/Jullie/Zij zijn

8

T 2

Rolf Bergström bor i Uppsala. Han är student. Ulla Nyborg bor i Sundbyberg. Hon är sjuksköterska. De är båda från Sverige. Rolfs föräldrar bor i Kiruna i Lappland. Rolfs far är ingenjör. Rolfs mor arbetar inte. Hon är hemmafru. Rolfs far är också från Sverige. Rolfs mor är från Finland. Hon talar både svenska och finska.

G 2.1

De s-uitgang bij zelfstandig naamwoord en eigennamen

Het Zweeds kent geen naamvallen voor het zelfstandig naamwoord meer. Een restant van de vroegere 2e naamval, de uitgang **-s**, wordt echter nog veel gebruikt en is in gebruik en betekenis gelijk aan de uitgang **-s** in het Nederlands.